

Dosarul nr. 3ra-504/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud: G. Cazacu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: O. Cojocaru, S. Iorgov, E. Clim)

DECIZIE

22 mai 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Ion Druță
Valeriu Doagă
Mariana Pitic
Iurie Bejenaru
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul depus de către Societatea cu Răspundere Limitată „Moldpresa Grup”,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Moldpresa Grup” împotriva Societății pe Acțiuni „Apă Canal Chișinău” cu privire la anularea facturii și a probelor prelevate,

împotriva deciziei din 11 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Moldpresa Grup” și s-a menținut hotărârea din 11 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani

c o n s t a t ă:

La 04 iunie 2018 SRL „Moldpresa Grup” s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva SA „Apă Canal Chișinău” cu privire la anularea facturii și a probelor prelevate.

În motivarea acțiunii a indicat că în luna martie a primit factura pentru luna februarie 2018 cu actul de prelevare a probelor, care de altfel nici nu au fost prelevate.

A menționat reclamantul că unicul operator de astfel de servicii nu a respectat prevederile pct. 37 din HG 950 din 25.11.2013, iar prelevarea probelor nici nu a avut loc, factura fiind eliberată ilegal, fără suport constatat.

În continuare reclamantul a notat că pentru a soluționa litigiul pe cale amiabilă au existat discuții telefonice, scrisori, demersuri, dar fără nici un rezultat.

În același sens, reclamantul a subliniat că evacuarea apelor uzate în sistemele publice de canalizare se efectuează în baza contractelor de furnizare a serviciului public de canalizare și a autorizațiilor de deversare, eliberate de operatorii care administrează sistemele de canalizare și exercită controlul calității apelor recepționate.

În conformitate cu art. 22 alin. 17, 18 din Legea nr. 303 din 13.12.2013, privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, la deversarea de către agenții

economici a apelor uzate în sistemul de canalizare al localității, ale căror volum și nivel de poluare nu depășesc normativele aprobate în modul stabilit de legislația în vigoare, se aplică tarifele în vigoare pentru serviciul de evacuare a apelor uzate. În cazul în care volumul substanțelor în suspensie, consumul biochimic de oxigen, precum și alți indicatori depășesc normativele aprobate se aplică tarife diferențiate, calculate proporțional cu indicii normativelor indicate, conform condițiilor contractuale, iar în lipsa acestor clauze în contractul obligatoriu - conform modalității stabilite prin Legea nr. 1540-XIII din 25 februarie 1998, privind plata pentru poluarea mediului și prin alte acte legislative în vigoare.

Astfel, reclamantul a enunțat că în temeiul prevederilor citate, se disting trei metode tarifare alternative, dacă apele uzate nu depășesc normativele de poluare aprobate - sunt aplicate tarifele în vigoare pentru serviciul de evacuare a apelor uzate, iar dacă normativele de poluare sunt depășite, se aplică una dintre următoarele metode: tarife diferențiate calculate conform condițiilor contractuale, în lipsa clauzelor contractuale - tariful se determină conform modalității stabilite prin Legea nr. 1540- XIII din 25 februarie 1998.

În baza art. 35 alin. (2) din Legea nr. 303/2013, tariful pentru serviciul public de canalizare și de epurare a apelor uzate se calculează în conformitate cu Metodologia de determinare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru serviciul public de alimentare cu apă, de canalizare și de epurare a apelor uzate, elaborată și aprobată de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE).

Metodologia în vigoare a fost aprobată prin Hotărârea Consiliului de Administrație ANRE nr. 741 din 18 decembrie 2014.

Un aspect destul de important este și faptul cum se colectează aceste probe, sau în baza acestora se eliberează și facturile fiscale.

Astfel, procedura în acest sens de colectare, prelevare a probelor nu există, cel puțin nu este o procedură clară și explicită, de aceea, la moment este format grupul de lucru, pe lângă MADRM privind legalizarea/formarea unor regulamente privind procedura de colectare, metodologia de calculare a tarifelor, ulterior fiind aprobate de ANRE, ordin cu nr. 13 din 26 ianuarie 2018, cu lucrările începute din noiembrie 2017.

În urma celor descrise, reclamantul a solicitat anularea facturilor emise în afara cadrului normativ de către SA „Apă Canal Chișinău”, precum și anularea probelor prelevate în afara cadrului normativ.

Prin hotărârea din 11 iulie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani cererea de chemare în judecată depusă de SRL „Moldpresa Grup” împotriva SA „Apă Canal Chișinău” cu privire la anularea facturii AAD 5088788 și a probelor prelevate, s-a respins ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 11 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de SRL „Moldpresa Grup” și s-a menținut hotărârea din 11 iulie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani.

La 19 februarie 2019, prin intermediul oficiului poștal, SRL „Moldpresa Grup” a depus recurs împotriva deciziei din 11 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

În motivarea recursului, cu trimitere la prevederile art. 432 Cod de Procedură Civilă, recurentul a indicat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a interpretat eronat legea, precum și faptul că, nu a dat apreciere probelor prezentate de apelantă.

Astfel, recurentul a evidențiat că circumstanțele elucidate de instanța de apel, nu au suport probatoriu, or, tezele reținute de instanță nu au fost probate.

Totodată, recurentul a invocat că aplicarea coeficientului și a formulei de calcul a tarifelor diferențiate nu este reglementată de nici un act normativ, iar contractul din 25 februarie 2010 nu prevede formula și metodologia de calcul a tarifelor diferențiate, iar serviciul menționat în factura fiscală contestată în baza căruia se percepe tariful diferențiat în fapt nu este prestat de către SA „Apă Canal Chișinău”.

La fel, recurentul a notat că instanța de apel nu a ținut cont de argumentele sale, precum că nu a asistat la prelevarea probelor, nu a fost informată despre modificările tarifare, precum și că nu a făcut cunoștință cu careva analize de laborator la care se face trimitere în decizia recurată.

În acest context, recurentul a solicitat casarea deciziei din 11 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, cu pronunțarea unei noi hotărâri.

La 04 aprilie 2019 SA „Apă Canal Chișinău” a depus referință la recursul depus de SRL „Moldpresa Grup”, prin care a solicitat respingerea acestuia.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

Potrivit art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiu aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

În conformitate cu art. 247 Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată.

Potrivit art. 248 alin. (1) lit. d) Cod administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a casa integral decizia instanței de apel și a restitui cauza instanței de apel din următoarele considerente.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată SRL „Moldpresa Grup” a solicitat anularea facturilor emise în afara cadrului normativ de către SA „Apă Canal Chișinău”, precum și anularea probelor prelevate în afara cadrului normativ.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia că acțiunea depusă de către SRL „Moldpresa Grup” este neîntemeiată.

Judecând apelul declarat de SRL „Moldpresa Grup”, instanța de apel a conchis asupra netemeinicii acestuia, menținând hotărârea primei instanțe, pe care a considerat-o întemeiată și legală.

SRL „Moldpresa Grup”, declarând recurs, a invocat dezacordul cu hotărârile instanțelor ierarhic inferioare, insistând că împrejurările elucidate de instanța de apel, nu au suport probatoriu, or, tezele reținute de instanță nu au fost probate, astfel că, nu au fost analizate argumentele apelantului.

Potrivit art. 194 alin. (2) Cod administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

În acest sens, Colegiul reține că în conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de Procedură Civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească, pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

La caz, Colegiul menționează că instanța de apel, în virtutea caracterului devolutiv al apelului, urma să rejudece fondul cauzei.

În situația dată instanța de recurs consideră că la judecarea cauzei era necesară verificarea legalității hotărârii primei instanțe, cât și obiectului litigiului atât în baza argumentelor invocate de apelant, cât și conform cadrului legal ce guvernează raportul juridic supus judecării.

Astfel, conform art. 376 alin. (1) Cod de Procedură Civilă, dispozițiile de procedură privind judecarea pricinilor civile în primă instanță se aplică și în instanța de apel în măsura în care nu sânt contrare dispozițiilor prezentului capitol.

În conformitate cu art. 373 alin. (1), (2), (5) Cod de Procedură Civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Reieșind din normele enunțate, Colegiul reține că instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, fără a examina sub toate aspectele legalitatea și temeinicia hotărârii supuse apelului. Or, în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei cerințelor solicitate în acțiune, era indispensabil de a supune controlului legalitatea hotărârii atacate cu apel în baza argumentelor aduse în cererea de apel, cu expunerea poziției instanței pe fiecare din argumentele invocate, având ca suport raționamentele reținute ca rezultat al coroborării tuturor probelor.

Astfel, potrivit pct. 37 din Regulamentul privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în emisar pentru localitățile urbane și rurale aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 950 din 25.11.2013 din punctele de control se prelevează probe pe o perioadă de 24 de ore sau la intervale regulate de timp, proporționale cu debitul, la evacuare – dacă se consideră necesar, și la intrarea în stația de epurare – pentru a se urmări conformarea cu prescripțiile stabilite prin prezentele norme tehnice, după cum urmează:

a) la prelevarea probelor se aplică practicile naționale și, după caz, internaționale de

laborator – respective metodele ISO sau EN – pentru ca gradul de degradare a probelor apei între momentul prelevării și cel al analizării să fie cât mai mic posibil;

b) numărul minim de probe prelevat, la intervale regulate de timp, în cursul unui an, se fixează în funcție de capacitatea stației de epurare, după cum urmează:

pentru 2000-9999 EL – 12 probe în cursul primului an și 4 probe în următorii ani, dacă se poate demonstra că în timpul primului an apele respectă prescripțiile din prezentele norme tehnice: dacă una din cele 4 probe nu corespunde normelor tehnice, în anul următor se vor preleva 12 probe;

pentru 10000- 49999 EL – 12 probe;

pentru 50000 EL sau mai mult – 24 de probe;

c) se consideră, că apele uzate tratate respectă valorile fixate pentru diferiți parametri dacă, pentru fiecare parametru în parte, eșantioanele prelevate arată că se respectă valorile corespunzătoare, în funcție de următoarele dispoziții:

pentru parametrii care figurează în anexa nr.3 la prezentul Regulament numărul maxim de probe care nu corespund valorilor de concentrație și/sau procentelor de reducere indicate în anexele nr.3 și nr.4 este precizat în anexa nr.4 la prezentul Regulament;

pentru parametrii care figurează în anexa nr.3 și care sînt exprimați în valori de concentrație, numărul de probe prelevate în condiții de exploatare normale nu trebuie să se abată cu mai mult de 100% de valorile parametrilor. Pentru valorile de concentrație care se raportează la totalul de materii solide în suspensie, abaterea poate ajunge pînă la 150% (1,5 ori);

pentru parametrii care figurează în anexa nr.5, media anuală a probelor trebuie să respecte valorile corespunzătoare, pentru fiecare parametru.

În conformitate cu prevederile art. 22 alin. (17) și (18) din Legea privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare nr. 303 din 13.12.2013, la deversarea de către agenții economici a apelor uzate în sistemul de canalizare al localității, ale căror volum și nivel de poluare nu depășesc normativele aprobate în modul stabilit de legislația în vigoare, se aplică tarifele în vigoare pentru serviciul de evacuare a apelor uzate. În cazul în care volumul substanțelor în suspensie, consumul biochimic de oxigen pentru 5 zile (CBO 5), precum și alți indicatori depășesc normativele aprobate în modul stabilit de legislația în vigoare, se aplică tarife diferențiate, calculate proporțional cu indicii normativelor indicate, conform condițiilor contractuale, iar în lipsa acestor clauze în contractul obligatoriu – conform modalității stabilite prin Legea nr.1540-XIII din 25 februarie 1998 privind plata pentru poluarea mediului și prin alte acte legislative în vigoare.

În această conjunctură, Colegiul evidențiază că instanța de apel a apreciat ca fiind justă concluzia primei instanțe, având în vedere că la 19 iunie 2014 SRL „Moldpresa Grup” și SA „Apă Canal Chișinău” au încheiat contractul de furnizare a serviciilor de alimentare cu apă și recepționare a apelor uzate nr. 1944633 (f.d. 60-61), deși prezentul contract a fost prezentat doar în instanța de apel, nefiind examinat de către prima instanță.

Mai mult ca atât, instanța de apel nu a dat apreciere faptului că prin scrisoarea din 06 iulie 2017 (f.d. 90) SA „Apă Canal Chișinău” a informat SRL „Moldpresa Grup” că, începând cu 01 mai 2017, contractul privind recepționarea apelor uzate cu concentrații majore de poluanți în rețeaua publică de canalizare a fost reziliat.

La acest capitol, având în vedere că din materialele date ar reieși că au existat două

contracte, Colegiul subliniază că instanța de apel nu a identificat, reieșind din obiecțiile apelantului, care sunt tarifele necesar a fi aplicate pentru prezenta speță, precum și să concretizeze calculul sumei incluse în factura din 26 ianuarie 2018, ținând cont de faptul că în scrisoarea din 06 iulie 2017, SA „Apă Canal Chișinău” a notat că la ședința din 12 iunie 2017 s-a decis că pentru agenții economici, de la care, pe parcursul anului 2017, nu s-au preluat probe de apă uzată, calculele vor fi efectuate conform coeficientului aplicat anterior, până la prelevarea probelor noi, iar pentru agenții economici de la care au fost prelevate probe pe parcursul anului 2017, se vor aplica noii coeficienți.

Astfel, instanța de apel urmează să determine care contract a stat la baza întocmirii facturii fiscale din 26.01.2018, în condițiile în care ar reieși că până la 01 mai 2017 au existat două contracte, precum și luând în calcul faptul că prin răspunsul din 06.03.2018 (f.d. 6), SA „Apă Canal Chișinău” a informat recurentul că suma inclusă în prezenta factură oglindește calcule expuse în facturi anterioare, precum și penalitatea calculată conform contractului privind furnizarea serviciilor de alimentare cu apă și recepționare a apelor uzate.

În aceeași ordine de idei, Colegiul reține că instanța de apel, cu trimitere la prevederile Regulamentului de organizare și funcționare a serviciilor publice de alimentare cu apă și canalizare din mun. Chișinău, aprobat prin decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 5/4 din 25 martie 2008, a constatat că la 20 octombrie 2017 reprezentantul SA „Apă Canal Chișinău” a prelevat probe de ape uzate din fântâna de colectare din str. Ștefan Vodă nr. 3, or. Durlești, proba a fost prelevată și sigilată, fără a fi formulate careva obiecții de către reprezentantul apelantului, iar analiza componentei apei uzate evacuate a fost efectuată de către laboratorul central al calității apelor uzate al SA „Apă Canal Chișinău”.

Astfel, la elucidarea circumstanțelor nominalizate supra, instanța de apel a neglijat obiecțiile apelantului, care a negat că ar fi fost prelevate careva probe, iar la materialele dosarului nu se regăsește procesul-verbal de prelevare a probelor, raportul laboratorului central al calității apelor uzate al SA „Apă Canal Chișinău”. Or, instanța de apel a reținut respectivele circumstanțe, fără să dispună de suport probatoriu în acest sens.

În temeiul art. 238 alin. (2) Cod administrativ, instanța de apel este în drept să solicite din oficiu probe noi, în măsura în care le consideră necesare pentru justa soluționare a cauzei.

La caz, din examinarea deciziei contestate, Colegiul reține că instanța de apel nu a răspuns criticilor invocate de apelant, nu a ținut cont de argumentele indicate, astfel nu a cercetat fondul litigiului dedus judecătii, prin ce a fost încălcat dreptul la un proces echitabil în sensul art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În acest punct de analiză se deduce că, circumstanțele invocate de apelant nu au fost clarificate de instanța de apel, iar conținutul deciziei nu este altceva decât o reflectare a poziției SA „Apă Canal Chișinău”, fapt care generează casarea deciziei contestate, or, menținerea acesteia, în condițiile enunțate, ar constitui o încălcare a drepturilor recurentului, care sunt garantate și de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Deci, instanța de apel trebuie să expună în decizie criticile invocate de apelant, având obligația de a se pronunța asupra fiecărui motiv și probă administrată, astfel, ca argumentele apelantului să fie răsturnate de instanță, pentru a da posibilitate instanței de recurs să exercite controlul judiciar.

În această ordine de idei, raportând aspectele descrise supra, instanța de recurs este în imposibilitate de a se expune asupra legalității actului de dispoziție contestat fără a fi înlăturate aceste lacune de către instanța de apel la o nouă reexaminare a cauzei în fond.

Respectiv, conform practicii CtEDO, instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să verifice modul de soluționare a cauzei de către instanța inferioară.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele indicate, să verifice și alte circumstanțe ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, să aprecieze sub toate aspectele, complet și obiectiv toate probele pertinente administrate, în ansamblul și interconexiunea lor, și în dependență de situația stabilită, în raport cu normele de drept material care reglementează raportul juridic litigios dedus judecării, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

Pe baza celor prezentate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și casează decizia instanței de apel, cu restituirea cauzei pentru examinare la Curtea de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. d) Cod administrativ, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se casează integral decizia din 11 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Moldpresa Grup” împotriva Societății pe Acțiuni „Apă Canal Chișinău” cu privire la anularea facturii și a probelor prelevate, cu restituirea cauzei pentru examinare la Curtea de Apel Chișinău.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Ion Druță

judecătorii

Valeriu Doagă

Mariana Pitic

Iurie Bejenaru

Tamara Chișca-Doneva